

ESTI KURIR

ELŐFIZETÉSI DIJ: EGY HÓRA 2.40 P, NEGYEDÉVRE
7.20 P. EGYES SZÁM ÁRA 10 F. CSEHSZLOVÁ-
KIÁBAN 1.50 Kc., JUGOSZLÁVIÁBAN 2/3 DINÁR,
AUSZTRIÁBAN 20 GR., ROMÁNIÁBAN 6 LEI

FŐSZERKESZTŐ:
RASSAY KÁROLY

SZERKESZTŐSÉG: V., VADÁSZUTCA 11
TELEFONSZÁM: 261-41, 261-42, 261-43, 268-28
KIADÓHIVATAL: VI., TERÉZ-KÖRUT 24/b. I. EM.
TELEFONSZÁMOK: 122-88 és 254-05

VIII. EVFOLYAM

BUDAPEST, 1930 FEBRUAR 6 CSÜTÖRTÖK

30. SZÁM

NEMZETI VAGY HATALMI ÉRDEKEKET SZOLGÁL-E A FŐVÁROSI JAVASLAT?

Irta: Dr. DARUVÁRY GÉZA ny. külügyminiszter

L

A fővárosi törvényjavaslat a magyar állam, a mai rezsim által való közjogi és közigazgatási ujjaépítésének a betetőzése és ezen rezsim politikájának talán legjellemzőbb alkotása.

Minden közigazgatásnak, így a fővárosi közigazgatásról szóló törvényjavaslatban kontemplált rendszernek is, politikai jellegét egyrészt a közigazgatás szervezete, vagyis a szervek felállításának és összeállításának a módja, másrészt a szervek hatásköre adja meg.

A törvényjavaslat szerint alkotandó fővárosi szervezetnek politikailag legjellemzőbb vonása, hogy a szervek felállításában és összetételében nem a főváros lakosságának, hanem a kormányzatnak van döntő szava. Biztosítva van, hogy a mai rezsim-uralma a fővárosban, ha a lakosság csak egy kis része is szavazatával támogatja, a lakosság többségének akarata ellen perpetuáltatik.

Igy a törvényhatósági bizottság 220 tagja közül csak 140-et választ a lakosság. A választás módszere a választások befolyásolhatóságát és az uralkodó pártok erősítését célozza, amennyiben egyrészt a jelöléshez szükséges ezer ajánlás a szavazás titkosságának a jellegét s ezzel a polgárok akarát nyilvánításának a szabadságát érzékelően érinti, másrészt az aránytalan kerületi beosztás által egyes kerületek lakóinak, a mai pártrendszer érdekében, de facto plurális szavazati jogot ad, ami nemcsak a jogegyenlőséget, hanem széles tömegek szavazatának és így a fővárosi ügyekre való befolyásának a devalválásával azok érdekeit és jogait, sőt polgári önértékét is sérti.

A kormányzat azonban tudva, hogy ezen választási módszerek dacára sem számíthat arra, hogy a törvényhatósági bizottságban rendszere többségre tehetne szert, a választott 140 tagn kívül még más címen, mint a lakosság bizalma, akár tagokat juttatni ezen, az autonómiát, tehát a lakosság akarát képviselni hivatott testületbe. Ezek az örökös tagok, a hivatali állásuknál fogva tagok és a szakszerűség képviselői, valamint az érdekképviselők.

Az örökös tagok életfogytiglan választatnak, tehát valóban függetlenek a lakosság bizalmától és kontrolljától, minden autonómia e két éltető elemétől. Az örökös tagok a törvényhatósági bizottság által választatnak, de nem szabadon; a választás ugyanis csak a kijelölt választmány által kijelölt személyek közül történhetik. A kijelölt választmány elnöke a főpolgármester, tehát a kormány exponense, hat tagja közül pedig hármat az elnök hív meg a törvényhatósági bizottság tagjai közül. Ez azt jelenti, hogy a kijelölt választmány többsége a kormány bizalmi embereiből áll, és így az örökös tagok voltaképpen csak azok közül választhatók, akiket a kormányzat kijelölt, ami lényegben alig különbözik a kormány által való kinevezéstől.

Hivatali állásuknál fogva és a szakszerűség címén felvett személyiségek tör-

vényhatósági és állami tisztviselők és így a kormányzati rendszertől függő egyéniségek.

A harmadik csoportja azoknak, akik nem a lakosság bizalma alapján tagjai a törvényhatósági bizottságnak, egyes érdekcsoportok képviselői. Az érdekképviselői rendszerrel, amelyet a mai kormányzat oly nagyra tart, e cikk folyamán később részletesen akarok foglalkozni. Itt csak azt akarom megjegyezni, hogy az érdekképviselői bizottsági tagok, akik a törvényhatósági bizottság által egyes érdekcsoportok vezetőiből választatnak, megbízatásuk természeténél fogva egyes érdekek képviselőire hivatottak és így, miután a mai viszonyok közt minden érdekcsoport szükségképpen a kormányzat támogatására szorul és azt keresi, természetesen a kormányzati rendszer befolyásának vannak kitéve.

Ezek szerint a törvényhatósági bizottságnak a lakosság által választott 140 tagján kívül 80 a lakosság bizalmától független, de messze túlnyomóan vagy a kormányzattól közvetlenül függő, vagy a kormányzati befolyásnak kitétt tagja lesz, ami azt jelenti, hogy a kormányzat, ha a lakosság által választott tagoknak csak csekély kisebbsége is az ő rendszerének a híve, a törvényhatósági bizottságban többséggel bír és így a fővárosi autonómiáját, a lakosság többségének akarata ellen is, irányíthatja.

A mai rezsim azonban hatalmas biztosításának a fővárosi autonómiájában még ezen garanciájával sem éri be és így nem bizza a többi autonóm szervek létesítését a törvényhatósági bizottságra, hanem azok létesítésében és összeállításában még erősebben biztosítja a befolyását.

Az autonómia fejévé a főpolgármestert teszi meg, aki a kormány exponense.

Az autonóm adminisztráció főszervévé a javaslat az intézőtanácsot, illetve a képviselőházi bizottság terminológiája szerint, a tanácsot teszi meg. Ez 25 tagból fog állni; tagjai: az elnöklő főpolgármester, 4 törvényhatósági tisztviselő, 6 a főpolgármester által a törvényhatósági bizottság tagjai közül kinevezett és 14 a törvényhatósági bizottság által választott tag; a tanács 25 tagja közül tehát 11 tag a kormányrendszer exponense, és így, hogy a kormányzati rendszernek a tanácsban többsége legyen, elégséges, hogy a választott 14 tag közül 2, tehát a választott tagok egyhatede a kormányzat híve legyen. A tanács tagjainak a választása a törvényhatósági bizottság által az arányos képviselet elve alapján történik; e szerint a törvényhatósági bizottságban lévő pártok a tanácsban képviselve lesznek, ami egy szerszind biztosítéka annak, hogy a kormányzat a tanácsban többséggel bírjon, még arra, a törvényhatósági bizottság összeállítására folytán képzeltetellen esetre is, ha a kormányzatnak ott nem lenne többsége.

Ugyanezen, az autonómiát illuzóriussá tevő irányzat, nyilvánul még a törvény-

hatósági tisztviselői kar megszervezésénél is. A kormány még a törvényhatósági bizottság és a tanács most vázolt összeállításával, amely pedig jóformán teljesen biztosítja a kormányzat döntő befolyását ezen testületekre, sem bizza rájuk a tisztviselői állások szabad betöltését.

A polgármesteri, alpolgármesteri, árva-
zéki elnöki, főügyési és főorvosi állásokat ugyan a törvényhatósági bizottság, a többi, fontosabb hatáskört betöltő állásokat pedig a tanács fogja választás útján betölteni, de a kijelölt választmány hármas jelölése alapján, amely választmány többségét a főpolgármester és 3 általa kinevezett tag képezi. A többi tisztviselő részben a polgármester, részben a főpolgármester nevezi ki, olyképen azonban, hogy a fogalmazói karba tartozó kezdő tisztviselők részben a főpolgármester által, részben a polgármester által, de a főpolgármester előzetes hozzájárulásával neveztetnek ki úgy, hogy ily tisztviselők jelvétele az autonóm tisztviselői karba a kormány kezében van. A polgármester ezenfelül minden egyéb, általa történendő kinevezést a főpolgármesternek előzetesen bejelenteni tartozik.

A tanügyi személyzet kinevezésénél pedig a polgármester — a törvényjavaslat szerint — a vallás- és közoktatásügyi miniszter, a képviselőházi bizottság által tett módosítás szerint pedig a főpolgármester előzetes hozzájárulásához van kötve, vagyis, akármelyik szöveg is válnék törvényvé, ezen kinevezések is de facto a kormány kezében lennének.

Ami az autonómia hatáskörét illeti, a döntő kérdés az, hogy az autonóm közegek a törvény által az autonómia körébe utalt ügyekben valóban önállóan intézhetnek-e, vagy intézkedéseik, ha nem is sértenek törvényt, a kormány jóváhagyásának vagy felülbizálásának vannak alávetve; a fővárosi törvényjavaslat a legmesszebbmenően ez utóbbi álláspontot valósítja meg.

A javaslat szerint ugyanis a kormánynak nemcsak ellenőrzési joga van, hanem a törvényhatósági bizottság minden lényeges határozata csak a kormány jóváhagyása után hajtható végre. Továbbá a főpolgármester az autonóm közigazgatási szervek minden közérdekű ügyben hozott határozatát felülbizálás végett a kormányhoz terjesztheti fel, ami — miután a főpolgármester a kormány exponense — azt jelenti, hogy a kormány az autonóm szervek jóformán minden határozatát döntés végett magához vonathatja.

A kormány ingerenciája az autonóm szervek működésére még ennél is tovább megy: bizonyos költségvetési ügyekben, valamint bizonyos szabályrendeleti ügyekben a kormány az autonómiát egyenesen utasíthatja, hogy mily irányban járjon el, eseten az autonómia helyett önmaga rendelkezhetik. Más, az autonómia körébe utalt ügyekben az autonómia csak a kormány előzetes engedélye alapján járhat el.

Látni ezekből, hogy oly jogkör a fővárosi autonóm közigazgatásnak, amelyben az, lényeges ügyekben, törvényes jogkörén belül saját elhatározásától és saját felelősségére önállóan dönthet, jóformán nincsen.

Az a politikát, amely ezen rendelkezésekben megnyilvánul, maga a fővárosi törvényjavaslat indokolása — önkénytelen humorral — találóan jellemzi, amiddön — természetesen más összeköttetésben — azt mondja: „az önkormányzati testületek jogkörének a megállapítása kétségtelenül fokmérője a politikai szabadságnak”.

A javaslatnak most ismertetett rendelkezései alapján — amelyekhez egyébként még számtalan más, az autonómia szabadságát megkötő intézkedés járul — azt hiszem, túlzás nélkül lehet mondani, hogy a javaslat egy gondosan kiesztelt jogi eszköz a fővárosi autonómiájának a megfojtására az autonómia látszatának a fentartása mellett.

Az ily politika homlokegyenest ellentétben van sokszázados nemzeti politikáknak két alapvető irányzatával: a nemzeti tradíciókhoz való ragaszkodással és azzal, hogy nemzetünk ezen tradíciókon továbbépítve mindig együtt haladt a nyugati korszellemmel.

Nemzetünk méltán büszke arra, hogy az angol nemzetet kivül az egyetlen európai nemzet, amely önmaga fejlesztett és virágzó fokra emelt egy lokális önkormányzatot, amely önállóságát a központi hatalommal szemben mindig fenn tudta tartani. Ennek az önkormányzatnak köszönhetette nemzetünk elsősorban élénk közszellemét, közszabadságainak és alkotmányos életének a fentartását. Lehet-e ezen nemzeti tradíciókkal élesebb ellentétben álló politikát képzelni, mint azt, amely az autonómiát egyenesen megfojtja és annak helyébe az autonómia látszatának leple mögé burkolt, a végsőkéig kifejtett centralizációt és az attól elválaszthatatlan bürokratizmust teszi?

Tudom, hogy az autonómia elorsvasztására irányuló politika már a 67-es éra alatt kezdődött. Ez a politika bizonyára nem vált államunk és még kevésbé társadalmunk egészséges fejlődésének a javára; a 67-es rezsimnek azonban e tekintetben is, mint sok másban, megvolt az a melegsége, hogy a centralizáció a 67-es alap fentartatása végett szükséges volt, a nemzetiségi politika vezetését pedig lényegesen megkönnyítette. Ma ez a melegség hiányzik és mégis a mai politika ezt a centralizációt még messze a 67-es éra ily politikáján túlmenően kifejlesztette.

De éppoly éles ellentétben — mint a tradícióinkkal — áll a mai rezsimnek ez az antidemokratikus önkormányzati politikája a korszellemmel. Látjuk ezt, ha egy pillantást vetünk a haladó nyugati nemzetek önkormányzati politikájára és intézményeire.

Legtanulságosabb az angol viszonyokkal való összehasonlítás, mert, mint már utaltam rá, a magyar és az angol nemzet

az egyetlen, amelyeknél az autonómia százados tradíciókon alapszik és a multban a két nemzet autonómiája között sok rokon vonás is volt; Angliában is a nemzet önkormányzatának köszönhető közszabadságai és alkotmánya fentartását. Csak hogy Angliában az autonómiának a modern parlamentáris kormányzattal való összeegyeztetését nem az autonómia megfojtásában, mint nálunk, hanem a törvény feltétlen uralmában és abban keresték, hogy a korszaknak megfelelőleg az önkormányzati intézményeket — megőrizve azok igazi önrendelkezését — demokratikusokká alakították át. Ott a parlament demokratizálását követte az autonómia demokratizálása. Az első, a közigazgatást demokratizáló törvényt 1888-ban egy konzervatív kormányzati kezelték; kiegészítette a demokratizálás folyamatát egy a liberális kormányzat alatt 1894-ben hozott törvény, amely megszüntette a plurális választójogot; ezen két törvénnyel az összes önkormányzat az egész vonalon, községekben, kerületekben és grófságokban, valamint a városokban átadott, általánosnak mondható választójog alapján választott testületeknek.

Az angol közigazgatás egy kiváló történetírója az ezen reformtörvények folytán beállott változást úgy jellemezte, hogy ezen törvények által „a grófságoknak és városoknak addigi organizációja, amely már csak látszatra alapult képviselői, átalakított valódi képviselői testületek szisztémájává”. Homlokegyenest ellenkező irányban történt tehát a fejlődés, mint ahogy az most nálunk történik.

Az angol önkormányzati testületek nem ismernek sem örökös tagokat, sem érdekképviseletet, sem hivatalból való tagokat; a tagok 3 évre választatnak; a választásnál a jelölt ajánlására 10 választó elegendő. Minden évben a tagok egyharmada kilép, a bizottság egyharmada újra választatik; így tehát a lakosság kontrolja állandónak mondható. A bizottság kiegészíti magát ugynevezett alderman-ök választásával, akik majdnem kivétel nélkül volt bizottsági tagok közül szoktak választatni. Az alderman-ök intézménye hasonlít a mi örökös tagságunkhoz; csak hogy az alderman-ök nem életfogytiglan, hanem 6 évre választatnak és — a közvélemény kontroljának reájuk való biztosítása végett — a fele minden három évben megújítatik.

Az összes adminisztráció a törvényhatósági bizottság kezében van, amely az adminisztrációt számos, minden esztendőben újrválasztott komiték útján végzi. A komiték, amelyek az adminisztráció egyes ágainak az élén állnak, az elnököket maguk választják. A város főtitkviselőjét, a mayort, aki azonban csak reprezentánsa a városnak és a törvényhatósági bizottság elnöke, de nem vezetője az adminisztrációnak, évenként a bizottság választja. A városi hivatalnokok, akik az egyes ügyosztályok élén állnak, a bizottság által választatnak; az alájuk rendelt hivatalnokokat vagy a bizottság, vagy az illető ügyosztály vezető komiték választja. A hivatalnokok kinevezésére a kormánynak semminemű ingerenciája nincs; államfői vagy kormány által való megerősítés is ismeretlen. Ugyiszintén ismeretlen a törvényhatósági bizottságok felosztása.

London egy 1899-iki törvény szerint — eltekintve a Citytől, amelynek középkori önkormányzata lényegben meghagyatott, — 28 különálló törvényhatóságból áll, melyek mindegyikének külön törvényhatósági bizottsága van. Ezen 28 törvényhatóság képezi a londoni grófságot, szintén külön törvényhatósági bizottsággal; mindezen bizottságokban azonban az aldermanok a választott tagoknak csak egyhatodát képezik és — hogy valamely párt az aldermanok intézményét ki ne használhassa az uralmának a fentartására, ha a törvényhatósági bizottsági választásoknál kisebbségbe jutott, — az aldermanok a kilépők helyébe választandó aldermanok választásánál nem szavazhatnak. Mily fundamentális a különbség az alkotmányosság és az önkormányzat felfogása, valamint a pártküzdelmek lojalitása tekintetében az ezen intézkedésben megnyilvánuló mentalitás és a mi fővárosi javaslatunk mentalitása között, pedig a londoni önkormányzatot szabályozó törvényt egy konzervatív rezsim hozta.

Látni ezekből, hogy Angliában valódi önkormányzat van és hogy az önkormányzat teljesen demokratikus alapokra van fektetve. Az egy nemzedék előtt kezesült reformokkal az angol vezető

osztályok, megértvén az idők jeleit, önként átadták az önkormányzatot, amely azelőtt teljesen az ő kezükben volt, az összes lakosságnak. Mint egy történetíró ebből az alkalomból mondja: „Az angol vezető osztályok a dolgozó osztályok nagy érdekeit mint nemzeti érdekeket tekintették és éppen ezáltal a társadalom vezetésére hivatott rétegnek bizonyultak.” A mai magyar rezsim homlokegyenest ellenkező irányban halad; a virilisták osztályprivilegiumával, az osztályérdekek képviselőivel, az életfogytiglani tagsággal közjogi privilegiumok útján igyekeznek — saját hatalmán kívül — a vezető osztályok érdekeit biztosítani és midőn ezt teszi, egyenesen arra utalja a vezető elemeket, hogy közjogi privilegiumaikkal osztályérdekeiket képviseljék, kárára a nemzet egységes érzésének, kárára a nemzet rétegei közti harmóniának, de végül eredményben kárára a vezető osztályoknak is, mert utóvégre is modern államban a vezető osztályok tartósan csak a nemzet bizalmából tarthatják meg vezető állásukat; ellenkező kísérletek csak megrázkódtatásokra vezethetnek.

Angliában is az 1894-iki reformtörvény parlamenti tárgyalásán hangok hangzottak el, amelyek a törvényt kísérletnek jellemezték, a vagyonosoknak a tömeg által való majorizálását szankcionálni és

így azokat annak a veszélynek tenni ki, hogy azok egy, a vagyontalanok által kezelt adózási jog útján lépésenként mint egy expropriáltassanak. Ezzel szemben már akkor utaltak arra, hogy mennyire indokolatlanok ezen aggodalmak a javaslatnak az önkormányzatok hatáskörének óvatos rendelkezésekkel való megállapítása mellett.

Valójában, noha az önkormányzati testületekben sok helyütt munkáspárti és szocialista irányzatok érvényesültek, ezek az irányzatok többnyire csak oly községi üzemek alkotásában nyilvánultak meg, amelyek alkotását ma már minden város köteletségének tartja. És ha itt-ott hátrányos tünetek is mutatkoztak az önkormányzat demokratizálása folytán, az előnyök messze felülmúlták a hátrányokat. Pártélet és pártküzdelmek természetesen az angol önkormányzat terén is szerepet játszanak, de a pártdisciplina és a pártküzdelmek sokkal kevésbé élesek, mint az országos ügyekben; a praktikus ügyekben való mindennapi munka közelebb hozza a pártokat és könnyíti az együttműködésüket. Nemzeti szempontból legnagyobb haszna az önkormányzat demokratizálásának Angliában az volt, hogy a tömeg és azok vezetői az önkormányzat területén a hatalom gyakorlásában tényleges részt nyervén, hozzászórtak a

nemzet többi rétegeivel együtt, vagy azokat felváltva, a nemzeti munkában felelősséggel résztvenni. Ez kétségtelenül hozzájárult ahhoz, hogy az angol Labour Party oly államférfiakat termelt ki, mint akik ma viszik a brit birodalom ügyeit. Nálunk szemére vetik a magyar szocializmusnak, hogy nem mutat fel ily államférfiakat, másrészt azonban antidemokratikus törvényhozási intézkedésekkel, valamint a közhatalomnak, például a gyűlékezési jog és a szervezkedés terén, a kezelés módjával, valamint a közhangulat szellemének az irányításával a magyar szocializmusnak az alkotmányos és nemzeti munkába való beilleszkedését a legnagyobb mértékben megnehezítik.

Észak-Amerikában a városok autonómiája még demokratikusabb irányban fejlődött; e tekintetben jellemző, hogy újabb időben sok államban alkotmánytörvény írja elő, hogy a városi hivatalnokok közvetlenül a lakosság által választandók, valamint, hogy egyes fontos ügyekben, például kölcsönök felvétele tárgyában, a város lakosságának közvetlen szavazással kell döntenet, amiben a korrupció elleni küzdelem egy eszközt látják.

Az az elv, hogy fontos ügyekben a lakosság közvetlen szavazással döntsön, svájci városokban is be van vezetve.

A HÁGAI TARGYALÁSOK RÉSZLETEI KÜLFÖLDI MEGVILAGÍTÁSBAN

Ma délelőtt kezdődött meg a párizsi konferencia, amelynek anyagáról még mindig tájékozatlan a magyar közvélemény

Magyarországot a konferencián Korányi Frigyes báró képviseli, aki Párizsba érkezett — Az angol munkáspárt lapjának feltűnést keltő cikke Snowden szerepéről a hágai konferencián — A hágai megegyezés a csehszlovák parlamentben

Ma délelőtt kezdődött meg a párizsi konferencia, amelynek anyaga, tárgysorozata felől valójában teljesen tájékozatlan a magyar közvélemény. A kormány mindössze annyit tartott szükségesnek bejelenteni eddig, hogy mindazok a kérdések, amelyek Hágában nyitva maradtak, vagy nem nyertek elintéztést vagy félreértésre adhatnak még okot, a párizsi értekezleten fognak végső formát nyerni. Párizsból érkezett távirat szerint

Korányi Frigyes báró tegnap megérkezett a francia fővárosba.

A keleti jóvátételi egyezmény megszövegezésére egybehívott szakértői konferencia délelőtt tizenegy órakor (középeurópai idő szerint déli tizenkét órakor) kezdődött a külügyminisztérium óraszálonjában. A konferencián Loucheur francia munkaügyi miniszter elnököl.

Az Excelsior mai száma grafikonokkal kísért táblázatos összefoglalásban ismerteti a keleti jóvátétel kérdésében létrejött hágai

megállapodást, valamint az érdekelt államok orrevonatkozó álláspontját. Hágában — írja a lap — az idő rövidsége miatt csak elvi megegyezés létesült.

a párizsi értekezletnek lesz a feladata, hogy ezt az elvi megegyezést a szövegezés során részletbe is gondosan kidolgozza.

Ugyancsak az Excelsior közli, hogy beavattott pénzügyi körökből származó értesülése szerint február második felében megkezdődik Genfben

a Nemzetközi Fizetési Bank megalakítására összehívott bankelnökök konferenciája.

Az értekezleten a német, francia, belga, angol, olasz és japán jegybankok főkezelői vesznek részt. Ez az értekezlet nevezi ki majd a Nemzetközi Fizetési Bank igazgatótanácsának tizenegy tagját.

Bethlen expozéjában kijelentette, hogy a magyar kormány most már azon lesz, hogy egy jobb viszony lehetőségeit egyengetse a szomszéd államokkal és a belső kibékülés lehetőségeit is megteremtse. Benes külügyminiszter is annak a reményének adott kifejezést, hogy ezek után talán kevésbé mérgezett lesz a légkör köztünk és Magyarországon között és hogy ez lehetővé tesz majd bizonyos megegyezést azzal az állammal, amellyel eddig semmiféle megegyezésünk sem volt. Ha most Bethlen szájából halljuk ezt a kívánságot és készséget, akkor senki sem veheti tőlünk rossznéven, ha ezt nem fogadjuk teljes bizalommal olyasvalakik részéről, akik eddig valósággal üldöző hadjáratot folytattak az ilyen kívánságok ellen. Mindenképpen nagy önmegtagadást igényelne, hogy ezt el tudjuk felejtetni és leüljünk tárgyalni a mai magyar rendszer képviselőivel.

A Daily Herald cáfolja, hogy a munkáspárti kormány rokon-szenvezne a jelenlegi budapesti kormánnyal

A Daily Herald, az angol munkáspárt és kormány lapja, határozott hangon foglal állást

azokkal a kísérletekkel szemben, amelyek az angol megbízottaknak a hágai konferencia tanúsított magatartását úgy tüntetik fel, mintha az a magyar kormány, az uralkodó rendszer érdekében történt volna.

„Gróf Bethlen — írja a Daily Herald — saját hazájában

politikai előnyüket igyekeznek magának kovácsolni az angol delegáció hágai magatartásából.

A magyar miniszterelnök megkísérli ugyanis, hogy úgy állítsa be Snowden és az angol kormány magatartását,

mintha a munkáspárti kormány vagy an-

— Bágyadt, levert, dolgozni képtelen egyéneknek a természetes „Ferenc József” keserűviz szabaddá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó- és munkaképességet. Beható kórházi kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a Ferenc József viz szellemi munkásoknál, neuraszténias embereknél és betegeskedő asszonyoknál rendkívül jótékony hatású gyomor- és bél tisztító szer.

A magyar megegyezés a prágai parlamentben

Prágából jelentik: A parlamentnek Benes beszámolója fölött megindult vitája során dr. Winter hosszabb felszólalásban a hágai megegyezésnek Magyarországgal kapcsolatos vonatkozásairól a következőket mondotta:

— Mi készek voltunk arra, hogy azoknak a magyar mágnásoknak, akiknek földjeit a reform során kisajátították, megfizessük azt, ami őket törvényeink értelmében megilletik. A magyar mágnások azonban nem elégedtek meg ezzel.

A hágai megegyezés végül azt eredményezte, hogy a magyar mágnásoknak a csehszlovák köztársasággal szemben támasztott követeléseit azokból a jóvátételi fizetésekből fedezik majd, amelyeket a magyar állam vállalt magára.

Benes külügyminiszter expozéjában már utalt arra, hogy

a magyar delegáció Hágában azt kívánta, hogy a tőle vállalt fizetési kötelezettségeket ne nevezék jóvátételnek, mert ott-hon a magyar kormány kötelezte magát, arra, hogy semmiféle újabb jóvátételi terhet nem vállal az ország rovására.

A hitelező államok számára azonban semmi esetre sem volt fontos, hogy milyen címen, milyen elnevezéssel kapják ezeket az összegeket és ezért helyt adtak Bethlen belpolitikai szempontból hangoztatott kérésének. Így tehát Magyarország ezeket az összegeket a trianoni szerződésből folyó kötelezettségek címén fizeti majd. A hágai megegyezés értelmében

a magyar állam szolgáltatja a hitelező államoknak azokat az összegeket, amelyek a magyar optások kielégítését szolgáló alapba kerülnek. A magyar nép kétségtelenül tisztán látja, hogy ilyen kerülő uton az ő pénze jut el az optásokhoz

és ezért igyekezett Bethlen a magyar parlamentben megtartott expozéjában azt a látszatot kelteni, mintha Magyarországnak az optások kielégítéséhez semmi köze sem volna. Mi reméljük, hogy a hágai megegyezés Magyarországon siettetni majd a demokrácia előretörését és a jelenlegi oligarchikus rendszer felszámolását.

VÁLTÓHITELT

BANK ÉS ÁRUFORGALMI B. T. Budapest, V, Nádor-utca 30. Tel. 108-84

autóra, szőnyegre, zongorára és mindennemű kereskedelmi áruira Jelzálogkölcsönöket

ugy fővárosi, mint vidéki ingatlanokra, l. és II. helyre azonnal folyósít. folyószámlaköveteléseket leszámítol